

Uchwała z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 110/06

Sędzia SN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

Sędzia SN Mirosław Bączyk

Sędzia SN Antoni Górski (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa "F.-S.", sp. z o.o. w Ł. przeciwko Jerzemu M. o zapłatę, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 7 grudnia 2006 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 10 lipca 2006 r.:

„Czy ma zastosowanie przepis art. 130² § 3 k.p.c. w sytuacji gdy podlegająca opłacie stosunkowej apelacja wniesiona przez adwokata lub radcę prawnego zawiera wniosek o zwolnienie od opłaty od apelacji, a nie została jednocześnie uiszczona opłata podstawowa?”

podjął uchwałę:

Obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej od apelacji, w której zawarto wniosek o zwolnienie od kosztów, powstaje po uwzględnieniu tego wniosku.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Łasku postanowieniem z dnia 23 maja 2006 r. odrzucił apelację wniesioną przez radcę prawnego, w której zawarty był wniosek o zwolnienie od opłaty apelacyjnej, uznając, że powinien on bez wezwania uiścić równocześnie opłatę podstawową.

Sąd Okręgowy w Sieradzu, rozpoznając zażalenie na to postanowienie, powziął wątpliwość, czy w takiej sytuacji rzeczywiście ciążył na pełnomocniku taki obowiązek i na podstawie art. 390 k.p.c. przedstawił ją do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przed udzieleniem odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne, należy przesądzić kwestię o charakterze wstępnym, a mianowicie, czy opłatę podstawową

pobiera się tylko w przypadku zwolnienia strony przez sąd od kosztów sądowych w całości, czy też również wtedy, gdy strona ubiega się o zwolnienie od kosztów częściowo, tj. od opłat od konkretnych pism procesowych. Wątpliwość bierze się stąd, że dosłowne odczytanie treści art. 100 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”) może prowadzić do wniosku, że opłata podstawowa należy się tylko w przypadku uzyskania całkowitego zwolnienia od kosztów, a nie w razie zwolnienia od opłaty od poszczególnych pism procesowych. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 czerwca 2006 r., IV CZ 50/06 (nie publ.), jednakże w innych orzeczeniach przyjął, że opłatę podstawową powinna uiścić strona także wtedy, gdy uzyskała częściowe zwolnienie od kosztów, w postaci zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej (por. postanowienia z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06, z dnia 11 lipca 2006 r., I CSK 146/06, z dnia 17 października 2006 r., V CSK 325/06, czy z dnia 7 listopada 2006 r., I CZ 92/06, nie publ.). Innymi słowy, Sąd Najwyższy opowiedział się w tych orzeczeniach za poglądem, że jeżeli zwolnienie od kosztów ma charakter częściowy, ale obejmuje całość opłaty od danego pisma, to pisma podlegają opłacie podstawowej.

Pogląd ten podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejsze zagadnienie prawne, przyjmując, że częściowe zwolnienie od kosztów w postaci zwolnienia od opłaty sądowej od apelacji nakłada na stronę obowiązek uiszczenia od tej apelacji opłaty podstawowej. Stanowisko przeciwne prowadzi w konsekwencji do tego, że strona, która uzyskała zwolnienie w całości od kosztów, czyli m.in. od wszystkich opłat sądowych, ponosiłaby opłatę podstawową od każdego pisma podlegającego opłatom, podczas gdy strona zwolniona od opłaty od konkretnego pisma (niektórych pism) nie miałaby obowiązku uiszczenia od nich opłaty stałej, a więc byłaby w sytuacji lepszej od korzystającej ze zwolnienia całkowitego, co trudno zaakceptować.

Jeśli chodzi o kwestię, której dotyczy wprost rozstrzygane zagadnienie prawne, to należy podnieść, że art. 14 ust. 2 u.k.s.c. stanowi, że opłatę podstawową pobiera się od pism wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych. Użycie w tym przepisie formy dokonanej („zwolnioną”) świadczy wyraźnie o tym, że opłatę podstawową ma uiścić strona, która już uzyskała zwolnienie od kosztów, a nie ta, która się o to zwolnienie dopiero ubiega. Podobnie formą dokonaną posłużono się w art. 100 ust. 2 u.k.s.c., w którym jest mowa, że obowiązek

uiszczenia opłaty podstawowej obciąża stronę „której sąd przyznał całkowite zwolnienie od kosztów sądowych”. Za takim rozumieniem tych przepisów opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 października 2006 r., III CZP 75/06 (OSNC 2007, nr 6, poz. 86), w której stwierdził, że nie pobiera się opłaty podstawowej od zarzutów od nakazu zapłaty, w treści których zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych. W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono, że obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej powstanie dopiero w razie uwzględnienia wniosku i przyznania stronie zwolnienia od kosztów. Podobne stanowisko zajęte zostało w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2006 r., III CZ 59/06 oraz z dnia 15 listopada 2006 r., V CZ 83/06). Podzielając ten pogląd, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie pozwany, który we wniesionej apelacji zawarł wniosek o zwolnienie od opłaty apelacyjnej, nie miał obowiązku antycypującego uiszczenia opłaty podstawowej, ponieważ obowiązek ten powstaje dopiero po ewentualnym uwzględnieniu jego wniosku.

Dlatego na podstawie art. 390 k.p.c. podjęto uchwałę, jak wyżej.